

ARCHIVE SERIES

Na przełomie lat 70/80 wydarzenia polityczne w Polsce miały decydujący wpływ na swobodę artystycznej wypowiedzi. Subkultura „niezależna” odznaczała się wyraźnym kontekstem politycznym i formalnie była sztuką walczącą. Wprawdzie nie funkcjonowała wówczas taka mnogość gatunków, jak obecnie, ale już ta niepokorna twórczość prezentowała różne oblicza. Czasami, kiedy w mediach dominowała muzyka popularna poprzednich dekad powoli ustępowała. Władze nie ingerowały już tak nachalnie w swobodę wypowiedzi, choć jak dziś się dowiadujemy, SB nadal mocno kontrolowało imprezy typu JAROCIN.

Niemniej na naszych scenach coraz częściej pojawiali się goście reprezentujący zachodnie kręgi eksperymentalne (TEST DEPT., FRED FRITH & TOM CORA, SWANS, LAIBACH, LAST FEW DAYS i inni). Jednocześnie zachodnia scena niezależna zrodziła bardziej wysublimowane formy muzyczne wykorzystując nowinki technologiczne. Instrumenty elektroniczne w latach 80-tych stały się na zachodzie coraz tańsze, przez co bardziej dostępne. Natomiast w Polsce pojęciem „elektronika” określano w zasadzie każdy rodzaj muzyki, w którym wykorzystane zostały syntezatory. Redaktorzy radiowi do jednego worka wrzucali TANGERINE DEARM, J.M. JARRA, K. SCHULZE z THROBBING GRISTLE, RESIDENTS czy CABARET VOLTAIRE. Wyjątkiem było ówczesne Polskie Radio (Program II i III), które spełniało bardzo cenną rolę propagowania absolutnie wszystkich, aktualnych gatunków muzycznych. Dziś jest dla nas niepojęte, że w godzinach popołudniowych redaktorzy Wojciech Mann, Jerzy Janiszewski, Tomek Beksiński, Marek Wiernik, Grzegorz Brzozowicz, Przemysław Mroczek czy Jerzy Kordowicz potrafili wypuścić w eter muzykę tak niezależną. Był to czas kiedy prezentowano całe płyty. Warto też odnotować audycje Rozgłośni Harcerskiej na falach, której usłyszeć można było sporo polskiej alternatywnej muzyki. Oprócz prasy podziemnej ukazywały się pisma, „Non Stop”, czy „Magazyn Muzyczny”, gdzie w dziale „Mroczni niezależni” autorstwa Przemysława Mroczka, czy tekstach Sławomira Gołaszewskiego, Tomasza Beksińskiego mogliśmy znaleźć interesujące nas tematy.

Ponadto w warszawskich HYBRYDACH działała giełda płytowa (dziś reanimowana) – jedno z nielicznych miejsc, z których czerpano wiedzę i nagrania. Można było tam spotkać radiowych redaktorów i poznać interesujących muzyków. Giełda ta spełniała więc nie tylko rolę handlową, ale była cennym miejscem spotkań z reprezentantami sceny alternatywnej. Nielicznym stałym bywalcom dane było regularnie podróżować na zachód, skąd przywozili płyty, które od razu stawały się kultowe. Można było te unikatowe pozycje kupić, przegrać, wymienić... Niemniej, niewiele było tak naprawdę na nie stać. Płyty winylowe były w stosunku do ówczesnych zarobków bardzo drogie. Stąd zapewne wynika fakt, że właśnie w owym pokoleniu melomanów przetrwał wyjątkowy, kolekcjonerski szacunek do tych przedmiotów.

„Archive Series” jest nową serią wydawniczą Requiem. Celem jest publikacja polskich artystów sceny „awangardowo – industrialnej” z przełomu lat 70-tych i 80-tych. Przyznam, że zgłę-

bień materiałów na ten temat nie jest łatwym zadaniem. Zdecydowana większość wydawnictw, grup, artystów dziś już nie istnieje. Nie gwarantuję, że dotarłem do wszystkiego, ale sądzę, że w większości mi się udało. Poniżej przedstawiam wydawnictwa, promotorów i zespoły, którym będziemy się przyglądać bliżej w następnych artykułach. To potraktujcie, jako wstęp.

Zapraszam

ARS 2 (Piła) – Henryk Palczewski, niezmordowany propagator wszelkich odmian muzycznej awangardy. Początki jego działalności przypadają na lata 1974–1975 (audycje w radiu Afera z Poznania). Wydał 51 numerów pisma „Informator” (pierwszy numer w listopadzie 1988), wcześniej również pisma „PZ” i „gazetka bez nazwy”.

Na przełomie lat 1984 – 1992 wydał 17 kaset: ARS 01. REPORTAŻ „Witraz”; ARS 02 1984, REPORTAŻ „Domator – Stay At Home”; ARS 03 1984, FRONT ROCK 1 „REPORTAŻ – SKELETON CREW”; ARS 04 1985, THE THREEPENNY GROUP „W Ciężkich Czasach”; ARS 05 1986, REPORTAŻ „W Oczekiwaniu Na To Samo...”; ARS 06 1987, KREW „Krew”; ARS 07 1987, REPORTAŻ „Muzyka”; ARS 08 1988, REPORTAŻ „W Górę Rzeki”; ARS 09 1988, KIRKUT-KONCEPT „Kirkut-Koncept”; ARS 10 1988, Cienie „DETACHMENT – MCMAIRIAN”; ARS 11 1989, WUNDER BAR „Cerebral Auto Reverse”; ARS 12 1989, Cienie 2 „R-27 / PRZESTRZENIE”; ARS 13 1989, ATMAN „Tea Music Theatre”; ARS 2 To001 0004 1992, CURLEW „The Knitting Factory – Październik 1990”; ARS 2 To002 0072, Peter BRYNGELSSON „The Best Of Peter Bryngelsson...”; ARS 2 To003 0014 1992, SCHISTOSOMA „Schistosoma”; ARS 2 To004 0017 1992, R-27 „Yes, We Have No Elephants”.

Firma działająca po dziś dzień.

Anti-Musik Der Landsh (A.M.L.) (Łańcut / Sanok / Kraków) – wydawnictwo, którego początki sięgają 1979 roku, prowadzone było przez Mariusza Błachowicza. Wydał on 22 kasety (od industrialu po punk rock), pismo „WM” – 5 numerów, prowadził Radio Wolny Łańcut – jedną z pierwszych pirackich rozgłośni w Polsce. W latach 1979/81, nadawał na UKF, krótkie audycje muzyczne i retransmisje programu Wolnej Europy. Ostatnia emisja miała miejsce w dniu wprowadzenia stanu wojennego.

W katalogu wydawnictwa ukazały się: A.M.L. 01. A „Sessions 1983–85”; A.M.L. 02. A/Tanxinvasion „Live”; A.M.L. 03. M.A.B. „Radio Sessions 1983”; A.M.L. 04. M.A.B. „Disco music”; A.M.L. 05. M.A.B. „Words never told”; A.M.L. 06. GWME „GWME”; A.M.L. 07. HIENA „L/R”; A.M.L. 08. HIENA „Requiescat in Pace”; A.M.L. 09. KSU 1983; A.M.L. 10. V.A. „Odplyw”; A.M.L. 11. KIRKUT-KONCEPT „Piosenki”; A.M.L. 12. HIENA – „Sacrificium”; A.M.L. 14. HIENA „Ustrzyki – Aug. 85”; A.M.L. 15. KAKOYE VRYEMYA „KV”; A.M.L. 16. KSU „To znowy my”; A.M.L. 17. V.A. „Musica Alternativa Polonica”; A.M.L. 18. RAFAEL „The double vertical”; A.M.L. 19. RAFAEL „Activity 1987–88”; A.M.L. 20. V.A. „Głosy w ciemności” (Andrzej Kramarz, Ireneusz Socha, HIENA, KIRKUT-KONCEPT, NA PRZYKŁAD, Arkadiusz Franczyk); A.M.L. 21. KSU „W.R.B. 1981”; A.M.L. 22. HIENA „Koncerty Postpsy–chiczne 1986–88”; A.M.L. 23. REPORTAŻ „Prosimy powtarzać” („Prosimy nie powtarzać” przepuszczone przez wyżymaczkę).

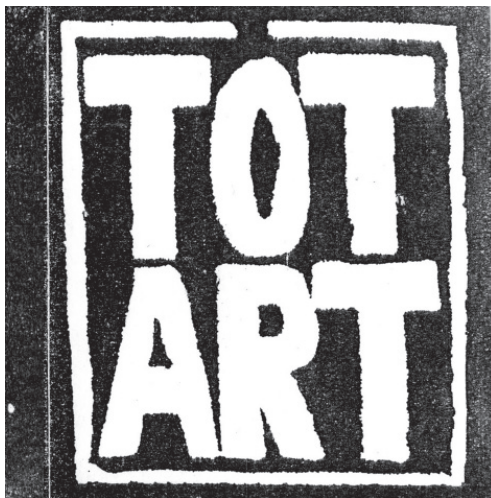
Cezary Ostrowski (Poznań) – frontman zespołu BEXA LALA (1980/obecnie). Na początku lat 80-tych prowadzący awangardową Galerię 23 w klubie Nurt w Poznaniu, gdzie pierwsze kroki stawiły takie gwiazdy jak: RADIO WARSZAWA, PLUSH, REPORTAŻ, BEXA LALA, WA HE HE, KATARYNKI XX WIEKU, PRAFF-DATA. Pomysłodawca i organizator Festiwalu Nowej Muzyki w Poznaniu (1983–1984). Pierwszy manager zespołu REPORTAŻ.

B.N.exp. (Kraków) – wydawnictwo prowadzone przez braci Rafaela i Damiana Kozubów. Głównie ograniczało się do wydawania ich własnej muzyki.

Pełen katalog obejmujący pisma o muzyce Canterbury i Zeuhl, Fanzin „Alter” i 20 wydawnictw muzycznych: B.N.exp. 01. R–27 „Live in Riviera Remont – Poza Kontrola – Warszawa 1988”; B.N.exp. 02. VA „Transcription (WA HE HE, R–27, RED SHOES, ZOAS, FRANCIS PICABIA)”; B.N.exp. 03. RAFAEL „1983–1986”; B.N.exp. 04. RAFAEL–DAMIAN „Gra / Tłum” (fragmenty wykorzystano na kasecie „Lot Ikara”); B.N.exp. 05. DAMIAN „Miniatures 1985”; B.N.exp. 06. R–27 „Live in Nowa Huta NCK–Fakt Rock 1988” (VHS); B.N.exp. 07. VA „Transcription Vol. 2 (OPERA NOVA, WA HE HE, R–27, RED SHOES); B.N.exp. 08. RAFAEL–DAMIAN „Stebenea”; B.N.exp. 09. Na Przykład / RAFAEL–DAMIAN „Sen Wczorajszy”; B.N.exp. 10 (+ ARS2 To004 0017) R–27 „Yes, We Have No Elephants 1992”; B.N.exp. 11. DAMIAN „Li Tai–Po”; B.N.exp. 12. DAMIAN „Die Atmung / Oddech”; B.N.exp. 13. RAFAEL–DAMIAN „Distelfink / Jo’Lie 1985”; B.N.exp. 14. DAMIAN „Chronik”; B.N.exp. 15. RAFAEL–DAMIAN „Litotes 1995”; B.N.exp. 16. DAMIAN „Insel der verwunschenen Steine”; B.N.exp. 17. RAFAEL–DAMIAN

„Ohne Name / Bez Nazwy 1986”; B.N.exp. 18. RAFAEL–DAMIAN „Archives 1 1983–1997” (CD); B.N.exp. 19. RAFAEL–DAMIAN „Litotes 1995” (wznowienie na CD); B.N.exp. 20. RAFAEL–DAMIAN „Muzyka W Parku 1983–1986” (CD).

Ireneusz Socha (Dębica) – muzyk, tłumacz, wydawca. Założyciel i lider Kirkut–Koncept. Grał również m.in. w zespołach PRZESTRZENIE, NA PRZYKŁAD, HIENA, ROMANTISK KRONIK. Współtwórca pisma D.R.U.T. (1985–1987), jednego z pierwszych polskich artzinów. Założyciel wytwórni Dembitzer Music. Aktywny muzycznie do dziś.

TOTART (Gdańsk) – formacja artystyczna założona w 1986 złożona z performerów, plastyków, poetów. Współpracowała także z grupami muzycznymi, m.in.: SZELEST SPADAJĄCYCH PAPIERKÓW, DDA, ZIEMIA MINDEL WURM, MC MARIAN, REISEPSYCHOSE, AWODA ZARA 55, PAULUS PAWEŁ MAZUR (5 PIRAMID – wraz z Dariuszem „Brzózka” Brzósiewiczem), HIENA.

PRAFFDATA (Warszawa) – formacja artystyczna założona w 1984, złożona z performerów, plastyków, poetów i muzyków.

ŁÓDŹ KALISKA (Łódź) – formacja neoawangardowa o charakterze dadaistyczno-surrealistycznym.

OBUH (Świdnik/Łublin). Wojcek w tamtym okresie wydawał kasety zwane kasetobuhami w bardzo małych nakładach, rzędu 20–50 sztuk. Kasetobułów podziemnego OBUHA w latach 1987–1991 było 8, wyszła również jedna płyta gramofonowa. Razem z pierwszą kaseta wyszedł okrągły art-zine „OBUH” z okładkami zrobionymi z pomalowanych singli.

Wydawnictwa: 1987: Kasetobuh no.13 Dawno temu w Chame-ryce – kompilacja (PATOLOGIA CIĄŻY, REWOLUCJA, CZERWONA BRZYTWY, HYMEN); 1988: Kasetobuh no.1 ARBEITER KLASSE/ SOVIET SOUND (split) + dodatek w postaci dwóch pierwszych nagrań (1985) projektu, który potem przyjął nazwę ZA SIÓDMĄ GÓRĄ); Kasetobuh no.2 FRAKCJA SUPRAMUZYCZNA GALERII NIE-GALERII: t/s, Kasetobuh no.3 FRAKCJA SUPRAMUZYCZNA GALERII NIE-GALERII: Omniphonnic Concert, 1989: Kasetobuh no.4 MUZYCZNA FRAKCJA GALERII NIE-GALERII: Nie będzie Nowej Kultury, jeśli nie będzie Nowej Magii, Kasetobuh no. 7 ZA SIÓDMĄ GÓRĄ: O; 1991: Kasetobuh no. 5(?) ZA SIÓDMĄ GÓRĄ: Performance, Kasetobuh no.8 My Life Is Mine – International Compilation (ALGEBRA SUICIDE / Dennis CARLETON / NAGAMATZU / IF, BWANA / JAH’S FAILURE / OPERA MULTISTEEL / DE FABRIEK / R-27 / SZELEST SPADAJĄCYCH PAPIERKÓW / ZA SIÓDMĄ GÓRĄ), płyta gramofonowa V1 ZA SIÓDMĄ GÓRĄ: Unclean & Clean 12”. W 1993 Wojcek założył oficjalnie działającą oficynę wydawniczą „OBUH Records”, która istnieje do dziś.

MAO (Warszawa) – długofalowa artystyczna działalność Dominika Kowalczyka (dziś min. Wolfram) wymierzona anonimowo w Bolka Błaszczyka (m.in.: 997, 13–11, SERNIK ZAMORDOWANY WKRÓTCE NIELEGALNY). Był to czas tzw.: „mail-art.” (Mail Art Organisation). Opierało się na tworzeniu konceptualnych przesylek pocztowych, oraz okazjonalnie kaset, lub przedmiotów w formie kaset (np. kasetka pomalowana w całości olejną farbą, zawierająca nalaną do środka farbę, która potencjalnie była nośnikiem muzyki).

WAT (Wrocław) – wydawnictwo muzyczne grupy Np.WAT mające na koncie 6 publikacji z muzyką powstałą w latach 1987–1991. Wydawnictwa: WAT 01/89. Np.WAT; WAT 02/90. Np.WAT „Uroki”; WAT 03/91. Np.WAT / 27–29 „Dokument”; WAT 04/91. Np.WAT „Koncerty”; WAT 05/91. 27–29; WAT 06/91. MARCHLEVSKI „Massmurder”.

Nazwy zespołów / artystów wyżej nie wymienionych warte odnotowania: FJOLETOWE PŁYNY ZDROWOTNE (aka MORRIS GENERATIV), FUSE 07, TODEAWANIAN (aka WELTFELBESERUNGSWAN aka PUT), AGUIRRE, DUET POLSKI, DÜSSELDORF, WŁADYSŁAW „GUDONIS” KOMENDAREK, PANCERNE ROWERY, KONRAD KUCZ, ZILCH, ANDRZEJ DUDEK-DÜRER, KAFEL, NO SMOKING, HOLY TOY, ASUNTA, FAMILIJA RADIO VARSAVA, INSTANT ART, POCIĄG TOWAROWY, PTASZEK, S.A.D. SEX IN HEAVEN, MIRO-SŁAW RAJKOWSKI, PRACOWNIA TRÓJWYMIAROWYCH MARZEŃ, EMBRYONAL POSITION, ARTUR LASON, KANAŁ, HENRYK BRODATY, LUXUS, DYNASTIA FELIXXA, MAS DEATH RESTRUCTION.

Festiwale na których występowali ww. artyści: „Festiwal Nowej Muzyki/Poznański Festiwal Form Alternatywnych” (Poznań), „Poza Kontrolą” (Warszawa), „Marchewka” (Warszawa), „Muzyczny Salon Odrzuconych” (Wodzisław), „Energia Sztuki” (Żarnowiec), „Moogowisko” (Kielce), „Złotu Elektronicznych Fanatyków” (Pisz, Karpacz), „Ogólnopolski Przegląd Muzyki Młodej Generacji” (Jarocin), „FAMA” (Świnoujście), „Zadyma” (Warszawa), „Musica Nova” (Wrocław), „Audio Art.” (Kraków), „Warszawska Jesień” (Warszawa).

A co było wcześniej ...

Polecam zainteresowanie się muzyką ze Studia Eksperymentalnego Polskiego Radia. Zaczynicie tą przygodę od wydawnictwa poświęconego Eugeniuszowi Rudnikowi (tworzącemu nada!), następnie sięgniecie po płyty wydawnictwa BôT Records, w tym właśnie wydane albumy: Bohdan Mazurek – „Sentinel Hypothesis” i „PRES revisited” z archiwizacjami. Znalazły się na tym ostatnim krążku utwory nestora światowej awangardy – Bogusława Schaeffera (kończy właśnie 82 lata!). Wielka i nie do końca odkryta pozostaje twórczość Zygmunta Krauzego, a także zmarłego w niewyjaśnionych okolicznościach w 1988 Tomasza Sikorskiego. To rodzaj „lektury obowiązkowej”.

Szukajcie nagrań Andrzeja Mitana, Andrzeja Bieżana, Helmuta Nadolskiego, Janusza Dziubaka. Nagrania legendarnej, grającej muzykę intuicyjną GRUPY W SKŁADZIE, istniejącej w latach 1969–72 (z wciąż „czynnym” Jackiem Malickim) na razie są niedostępne. Podobnie 74 GRUPA BIEDNYCH. Niegdyś wydano nagrania zespołu ROMUALD I ROMAN. Właśnie Obuh opublikował również legendarny i doskonały ZDRÓJ JANA.

P.S. Polecam także zaszczytną inicjatywę Rafała Kochana (Impulsy Stetoskopu) – „Archive Of Polish Industrial Music Presents”, w ramach której ukazały się płyty z muzyką: SZELEST SPADAJĄCYCH PAPIERKÓW, WA HE HE, MCMARIAN.

Za pomoc w stworzeniu i uzupełnieniu artykułu dziękuję: Konradowi Kuczowi, Bolesławowi Błaszczycowi, Ireneuszowi Sosze, Henrykowi Palczewskiemu, Grzegorzowi Tyszkiewiczowi, Mariuszowi Błachowiczowi, Rafałowi Kozubowi, Wojciechowi Czernemu, Cezaremu Ostrowskiemu, Dominikowi Kowalczykowi, Szymonowi Albrzykowskiemu, Robertowi Suszko, Wojciechowi Kucharczykowi, Maciejowi Frettowi, Maciejowi Ozogowi, Wojciechowi Żmudzie, Dariuszowi Krzyżaniakowi.

Łukasz Pawlak